

Barcelona 27 de Juliol de 1923

La Torratxa de la

Any XLVI Número 2316 15 cèntims — Atrassats, 30

L'HOMME PREVISOR

—Comencem a treure la pols d'aquests trastos, que aviat em sembla que'ls necessitarem.

Acaba de sortir el catàleg

ESPORTS - SANROMA

Demaneu-lo avui mateix S'envia gratis

A. SANROMA - Balmes, 62 - BARCELONA

(Si desitja s'enviï certificat, enviï 30 cèntims en segells)

L'estàtua de Colón il·lumina Barcelona.

Naturalment, com que la làmpara és

VULCAN 1/2 WATT

La trobarà a la

Rambla de les Flors, 26 (Botiga)

ANTONI LOPEZ

— IMPRESSOR —

Treballs comercials de totes classes : Revistes : Catàlegs
Edicions especials de luxe
Talonaris : Factures, etc., etc.

Olm, 8 : Telèfon 4115
BARCELONA

Soler i Torra Germans

BANQUERS

Rambla d'Estudis n.º 13 i Bonsuccès, n.º 1

Compra i venda de valors - Ordres de Borsa
Canvi de monedes

Girs sobre l'estranger - Comptes corrents

Admetem dipòsits de valors en custòdia
Facilitem OR per a pagaments a DUANES

NOTA IMPORTANT: Revisem curosament les amortitzacions

CASA ESTABLERTA EN 1890

Carme, 51, botiga
AL REGULADOR

Telèfon A 62

BARCELONA

HERNIATS (TRENCA TS)

Voleu curar-vos les hernies? Voleu evitar el seu desenrotll? Voleu prevenir-vos dels seus perills? Voleu anar còmodes? Amb els braguers que fabrica l'especialista PERE SIMON obtindreu totes aquestes avantatges.

Hi ha braguers de 5, 10, 12, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45 i 50 pessetes un. Falxes higièniques per a evitar l'abort i dilatació del ventre. Braguers per a la curació radical de les criatures. Objectes de goma per a la higiene en general. Cotons i gasses per a la curació de ferides segons el Dr. LISTER

BAZAR DE LA UNION

OBJECTES D'ESCRITORI

GRAN ASSORTIT DE VANOS

GRAN NOVETAT

BLOCKS NOTES

Carrer de la Unió, 3.—BARCELONA

Gran Restaurant "VILA"

Passatge Crèdit, 5 i 7

BARCELONA

CANVI D'AMO

Coberts-reclam a 2, 3'75, 4'50 i 5 pessetes

Abonaments de 30 coberts a 40 pessetes

» » 60 » » 75 » »

Esplèndits salons per a banquets, casaments i
bateigs

Es el restaurant més concorregut de Barcelona

PIANOS ELECTRICS PER A BAR

GRAN MARCA ALEMANYA

FRATINOLA

PREUS I MODELS DIFERENTS

Marca Registrada

ROTLLOS DES DE 5 PIES.

Sovinteig de Novetats

Ocasions en aparells
procedents de canvis per
: les nostres marques :

CASA WERNER

RAMBLA CATALUNYA, 72 (CANTONADA VALENCIA)

Telèfon 932 G.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

La llibertat marítima

El senyor Portela que ha tancat un «music-hall» per mancaments a la moral, hauria de tancar, també, l'estiu, perquè l'estiu és un gran «music-hall», on sense pagar entrada un home pot presenciar la més bella de les revistes. L'estiu no és una estació; l'estiu és un «Chófer, al mar!» o un «¡Oh, la revue» de muntanya.

Conforme va pujant la temperatura, va baixant l'escot de les senyores. A l'hivern, ens ensenyen el pit i les espatlles, amb els trajes de *soirée*. A la primavera l'escot s'esten als braços, i tot el cos se transparenta sota el trajo blanc. A l'estiu, l'escot arriba an els llocs més insospitats i més inesperats, quan les dones entren en contacte amb el mar. De manera que el pudor ve a ésser una qüestió de temperatura. Amb dotze graus, les dones mostren les espatlles; amb trenta graus mostren les cames. La moral puja i baixa amb el termòmetre.

Per això no hi ha res més immoral que l'estiu, car ell ens fa saber que lo que a l'hivern esdevé obscè, a la canícula és cosa corrent. Anem a la platja. Les noies que ens haurien injuriat si els haguéssim fet la proposició de que ens ensenyessin les cames, ens les ensenyen amb una indiferència de model de pintor. Primer és la cuixa dreta, que ens descobreixen. Se giren, i l'exposició és de la cuixa esquerra. Fan mija volta i ostenten tot el dors opulent. Cerquen una nova postura, i esteses boca amunt, sembla que esperin, Dánaes de platja, una nova pluja d'or, o que confiïn que aquella mandra voluptuosa serà interrompuda per algun cigne marítim que vindrà a convertir-les en una Leda amb «maillot».

Aquestes escenes són de platja ciutadana. A Barcelona el pudor encara té una caseta, i un trajo. Però aneu a una platja immediata qualsevol de la costa, a Badalona o a Castelldefels, i si és possible en diumenge. Com una humanitat primitiva us despullareu i us vestireu a la platja, perquè de casetes no n'hi ha

per a tothom, i observareu que l'emoció sensual corre per la sorra quan arriba aquell difícil moment de substituir la camisa pel trajo de bany, o a l'enrevés, el trajo de bany per la camisa. Els ulls disimuladament, cerquen la visió de lo prohibit. I la platja queda convertida en un «Music-hall» en nit de tolerància.

Els immoralistes per a defensar la llibertat de costums, retreuen que al Japó se serveixen, en les famílies coques amb formes fàliques; que a l'Indostan, encara persisteixen certs amulets eròtics; que els nermants i els turcs, disposen de varies dones; que a les grans cosmòpolis, el desnú escènic careix de tota importància; que les dones galants, han obtingut arreu la bel·ligerància... Doncs a tots els exemples, se pot sumar el de l'estiu. La calor que dilata els cossos, estreny els vestits i les platges, durant dos mesos desmenteixen totes les lleis morals i totes les tradicions d'indumentària. A la més virtuosa senyoreta, als banys la veiem gairebé nua. I així queda demostrat que davant de la moral, tenen raó, o els catòlics intransigents, o els que no donen importància a l'exhibició de la carn.

El senyor Portela hauria de tancar la mar, perquè la mar és la gran arcabota i el gran escenari on se traslladen els que, quan van al Paral·lel, se troben tancat el «Music-hall» pornogràfic.

PARADOX

DEL CAMP

I

L'alegria del poble

Cansat d'estar trist tot l'hivern,—el treballar a mi m'entristeix i he treballat com un negre, com un negre que no estigués sindicat—m'en he anat al poble, aquest estiu, a alegrar un xic la meua vida.

Aquest poble on soc és un poble de vora mar que a l'hivern viu de la pesca i a l'estiu dels que hi anem a fer salut, a pendre banys de sol, d'aigua i d'avorrimment, a fer excursions, a ballar al so d'un fonògraf que, per la proximitat del mar, té més ronquera que els demés fonògrafs, i a fer el *tresillo*.

Sembla, doncs, que un poble que viu del estiu, que un poble essencialment d'estiu, que un poble en pijama, hauria de tenir condicions estiuenques, musica a tot drap, festes cada dia i cada nit, teatres, casino... Doncs no, senyors. Aquest poble on jo he anat amb la ingènua intenció d'alegrar-me, d'oblidar-me de que soc pobre i no n'hauria de ésser, a les onze de la nit està més tancat que una guardiola i més fosc que una sacristia. De teatre ja n'hi ha, però no hi fan funció. I quan ne fan, la gent —aquesta gent que és més pobra que jo, però que se les donen de rics (1)— no hi va. I de casino també en tenen, però valdria més que no en tinguessin. El casino és una barraca de canyes i fusta clavada a la vora de la platja, on a les tardes la «colònia» —una colònia que no s'assembla gens a l'aigua d'aquest nom, perquè fa pudor de ranci i destrou el castellà— hi va a ballar, a xafardejar, a jugar al «pare carbas-ser» i a fer la mona.

An aquest casino jo hi he anat a beure que és a lo únic que hi podia anar. Però no hi havia ni whisky, ni conyac, ni cervesa.

—Doncs que hi ha an aquest «trasto»?—he volgut saber jo.

I el mosso, un xic estranyat de la meua indignació:

—Hi ha «Fruit Champagne».

—I què és això?

—Una mena de gaseosa.

—No en vui. No n'he begut mai de gaseosa jo, entens? Soc l'home que no ha begut mai gaseosa.

El mosso diu que sí, que sí senyor, perquè no sap que dir.

Hi ha una pausa. Se sent la dolça remor de les ones desfent-se en escuma blanca en l'arena de la platja.

—Doncs, i amb què es diverteix aquí la gent que vé a divertir-se?

El mosso baixa la veu i amb to misteriós em diu:

—No se sap, no s'ha sapigut mai. De nit dormen, dormen molt, com si a l'hivern a ciutat no poguessin dormir, com si fossin *serenos* en vacances. Al dematí se'n van a la platja a posar-se en remull, a torrar-se com si fossin costelles, i tornen a dormir. A la tarda se'n van a dormir a qualsevol font dels voltants. Al vespre s'adormen jugant a penyores i fins ballant, i a la nit no surten de casa perquè han de descansar de tanta alegria, i han d'agafar noves energies per a l'endemà.

El mosso atret per un picament de mans desmaiata em deixa sol a la terrassa. I jo començo a saltar, a voltar, a cridar, per a que no se m'encomani la son del poble on he vingut a divertir-me.

LLUÍS CAPDEVILA

(1) Aquí, a Catalunya, diuen d'un home que no gasta ni un cèntim: *Que en té de diners! En té més que no pesa.* En canvi, en altres països, al home ric se'l coneix perquè gasta. Que hi farem!

«La Veu» estival

—Vostè segueix llegint *La Veu*?

—Veura, és una costum.

—I no ha tornat a parlar d'aquell descobriment que feu sobre els dos periòdics subvencionats pels bolxevics?

—No. Per lo vist se va convèncer amb l'explicació que vostès varen donar de que els dos periòdics devien ésser, cosa natural, *El Comunista* i *El Comunisme*.

—Doncs ara, s'haurà adonat de que *La Veu*, comença a usar un llenguatge digne dels setmanaris pornogràfics.

—Què em diu ara?

—Lo que sent. Llegeixi.

—«Una dormida de mals resultats». I ara?

—Ja ho veu. Una dormida de mals resultats... I això ho escriuen i ho expliquen a *La Veu*.

—I vostè ha llegit lo que segueix?

—No, senyor. Amb el títol ja n'he tingut prou, per a comprendre que's tractava d'un d'aquells anuncis redactats a base de notícies, i que, segurament, acaba recomanant unes píldores contra la blenorràgia.

—Ja ho pot ben dir! El seu orgue està convertit en l'orgue de la Lliga del Mal Mot.

Les tres autoritats

Totes les coses bones diuen que són tres. Hi han les tres gràcies, els tres enemics de l'ànima, les tres parts de la vida, les tres del dia, les tres del cos... Les autoritats laiques de Barcelona són tres: l'alcalde el governador i el general. Els tres saben ballar. Els tres són alegres. Els tres són mundans. Si en lloc d'En Portela continués de governador En Martínez Anido, diríem que els tres són vidus.

Naturalment, als tres, el poble els hi dona la mateixa terminació, i quan parla de les autoritats de Barcelona, diu que són l'Alella, l'Estella i En Portella.

Vol dir?

En Tanu, el fill il·legítim del nostre Nandu, és un deliciós marrec de cinc anys, que disfruta de bastants defectes dolents i sobre tot d'una picardia *sin igual*.

Fa poc que acompanyà a la seva mare a fer una visita a una senyora dels seus amics, que malgrat la

Un novel·lista anglès preten suprimir els rètols en les pel·lícules. És una innovació molt incertada, no hi ha dubte; però nosaltres ens preguntem: Si amb tot i donar-ho ben mastegat al públic encara hi ha qui necessita que li expliquin, què passarà?

Nosaltres proposem se n'estableixi un a l'antiga, amb xarlatan i tot. Així deixarien tranquil el reste del públic.

LA QÜESTIÓ DEL DESARME — PERQUE EN PORTEN

—Jo per a no ésser menys que el Pernaies.

—Jo perquè soc del sometent.

—Jo per a suïcidar-me.

—Jo per a fer el valent.

—Jo per a atracar a l'oncle.

—Yo para defenderme de esos catalanes.

—Jo per a espantar la sogra.

—Jo per a fer mal de debó.

—Jo per a matar an En Lerroux i an En Cambó.

quarentena ben sonada no volia aparentar-ne més de trenta.

La mare d'En Tanu abans d'arribar a casa de la senyora li va fer una sèrie de recomanacions. Ell prometé fer bondat.

Semblava que'l dia acabaria de passar-se molt bé, però al moment dels *buenos* i dels *adeus*, el terrible xaval demanà sense preàmbuls a la senyora:—Quants anys té, senyora?

L'interfecta que no podia aguantar semblants preguntes, i creient que si ho preguntava era perquè els pares li havien dit, respongué tota altanera:

—Doncs jo... reiet meu, tinc els anys que semblo!

Aleshores, el bailet exclamà mirant-la de cap a peus i amb una innocent i desconcertant *sañs* *façon*:

—Vol dir que'n té tants?

MEFISTO

Des de Itàlia

LA PASSA DE SUICIDES

Des de que som a terres de Itàlia no podem obrir un diari que no hi trobem tres o quatre suicidis.

El suïcidi s'encomana, i aquí s'encomana tant, que «si perquè estic cansat del món», que «si les coses no em van prou bé», que «si la calor em puja al cap», que «si la promesa no m'estima, o em falta, o em sobra, o em sobrarà», vinga el revòlver i sortim-ne.

Molts cops per a suïcidar-se trien un d'aquests jardins meravellosos de la Villa, on l'ombra dels arbres vells, on la silueta dels xiprers i la majestat de les grans fonts, sembla que sien la gran alcova del nuviatge de la mort. Es veu que els que's volen matar no volen altre soroll que el de l'aigua i el del revòlver. Volen morir amb santa quietud i no volen que ningú els destorbi. Sabem d'uns amics pintors que varen demanar permís per a poguer pintar a una Villa de Roma i els hi va ésser refusat, perquè ja hi havien anat un quants a suïcidar-se sota els grans arbres.

Prou els nostres amics pintors varen dir que fir-

marien un document compromentent-se a viure quinze o vint anys *fecha*, i a morir de mort natural el jorn que arribés la seva hora; prou varen dir que el portar els escorcollés a l'entrar, els hi van dir que hi havia estanys molt fondos, i murs alts, i arbres per a penjar-se, i que no volien que aquells jardins vinguessin a ésser una *taquilla* per a pendre bitllet per a l'altra vida.

Recordem l'octubre passat que, estan treballant a Villa d'Este, vàrem veure gent que corria envers a una de les fonts. També hi vàrem córrer, com els demés, i allí terra, voltat de cascades, de molsa, de verd i de fontanes, hi havia un cos mort amb un revòlver.

Devia tenir uns vint anys i al costat hi havia un paper escrit que deia: «No culpeu a ningú. Estic cansat de la vida.» I si als vint anys ja n'hi han que's cansen i es maten d'un tret, vàrem pensar, quan arribessin als seixanta per a suprimir-se s'haurien de matar amb ametralladora.

I la part dels que's maten ho solen fer per gelosia. Pobre del jove que s'enamora d'una noia enamoradissa i que per cansament o lo que sia, la deixi estar a meitat del camí, o després del camí, o a l'ésser al cap d'avall, ja pot preparar la maleta. Pobre del malaventurat que dóna paraula de casar-se i després no porta pressa, ja es pot despedir dels amics, i pobre del que no s'enamora i ho fa veure, ja es pot preparar. L'amor, a Itàlia, no és cosa de broma. Això de l'enamorament elles s'ho prenen tan en sèrio que arriben a creure-ho una veritat, i an ells, si els manca experiència, així que perden la gana i es creuen que el desganament els vé de la part del cor, se'n van a casa de l'armer, o cerquen un balcó ben alt per a sortir-ne d'una vegada.

Això prova que els italians encara, gràcies a Deu, són romàntics. La imaginació aquí no és una eina com aquella que molts altres pobles han dut a les golfes o als encants. Encara l'escriure novel·les no és un ofici de perduts. La vida és viure estimant i essent estimat, o creient-s'ho; és tenir aquella cosa cursi que abans en deien «ideals»; és passió i és exaltament, i al que se li refreda el cor o té por de que se li refredi, abans de viure encostipat de sentiments tota la vida, s'estima més sortir-ne d'un cop i qui no li agradi que ho deixi.

Però no tots els que se suïciden són enamorats, però són joves i això podem atribuir-ho a la influència de la guerra.

Aquí hi ha un gran menyspreu de la vida. Si les bales desconegudes han mort tants mils i mils homes en la seva plena juvenesa i els han mort d'un modo inconscient, anònim i quasi per etzar, val més triar-se un el dia i l'hora i fer-se la feina. Al menys un sap per qui es mata. I si per anar-se'n d'aquest món molts fan servir la pistola, són més dignes que els *pistoleros*, que tots sabem i no coneixem. Així com aquests són una gentota que maten al pròxim a preu fet, aquests es maten ells mateixos, i encara deixen quatre ratlles perquè no culpin a alguna víctima.—XARAU.

POTI-POTI

La petulància del no menjar

He trobat un home, amic meu, espanyol, que ha perdut la gana. I com que ha perdut la gana no menja. Diu, per a explicar aquesta desgràcia, que té calors al ventre. Això ho diu amb certa coqueteria, donant-se importància, enorgullint-se d'aquests calors que ell creu excepcionals, com d'una creu al paladar. Jo, que soc un escèptic—i ho soc perquè això de l'escepticisme encara vesteix—no hi dono importància an aquesta malaltia del meu amic. Si fa aquesta calor que fa és natural que fins tingui calor al ventre. Lo que m'estranyaria és que no n'hi tingués, que el tingués fred com un mantecado.

A lo que sí dono importància és al fet de que no menja. Aquesta afirmació em sembla d'una petulància insuportable. Un anglès menja, perquè ha de menjar, perquè ha de viure, i si no mengés es moriria i no es pot morir perquè té feina, roast-beeff i patates bullides. Un francès menja, per plaer, per gust de menjar, guisats arreglats amb salses, amb mantegues. Un espanyol en canvi, no menja. Ni quan té calors al ventre, ni quan hi té fred.

No s'han d'escriure versos

Aquí a Catalunya hi ha una mena de *passa* poètica que fa fredat. De cada jove que us passi pel costat, que trobeu al tramvia o al cafè, podeu assegurar que ha publicat un llibre de versos o que, quan menys, en porta un d'inèdit a la butxaca. Jo, francament, no

m'explico aquesta febra poètica. No me l'explico a Barcelona, una ciutat tan sorollosa i tan solejada. Me l'explicaria perfectament a Londres, per exemple, o a Copenhague, països de fred, de boira, països de tradició poètica que ja es porten l'oli poètic. Però a Barcelona mai. Hi fa un sol massa groc a Barcelona per a que la gent es dediqui al esport d'escriure versos. Aquí la gent ha d'anar als envelats i als banys, a pegar cosses a una pilota, però no a escriure versos. No estem preparats per a aquest destí. Estem massa sans, hem menjat massa carn d'olla.

Pensin-ho tot això els que es volen dedicar a poemes.

«Sin novedad en toda la península».
I els atemptats, atracaments i robatoris?

FILOSOFIES DE PLATJA

—Jo al quefe d'aquests lladres de Manresa el nomenaria Conde del Asalto.

La valor porca

El gran compositor Rossini es feia sociable amb tothom i apreciava als que tenien la mateixa facultat.

Un matí, la seva cuinera entrà per a rebre ordres sobre els àpats del dia.

Absorbit pel seu treball i impacient per la necessitat de respondre, es girà bruscament:

—Per dinar? Fes una mica de m...!

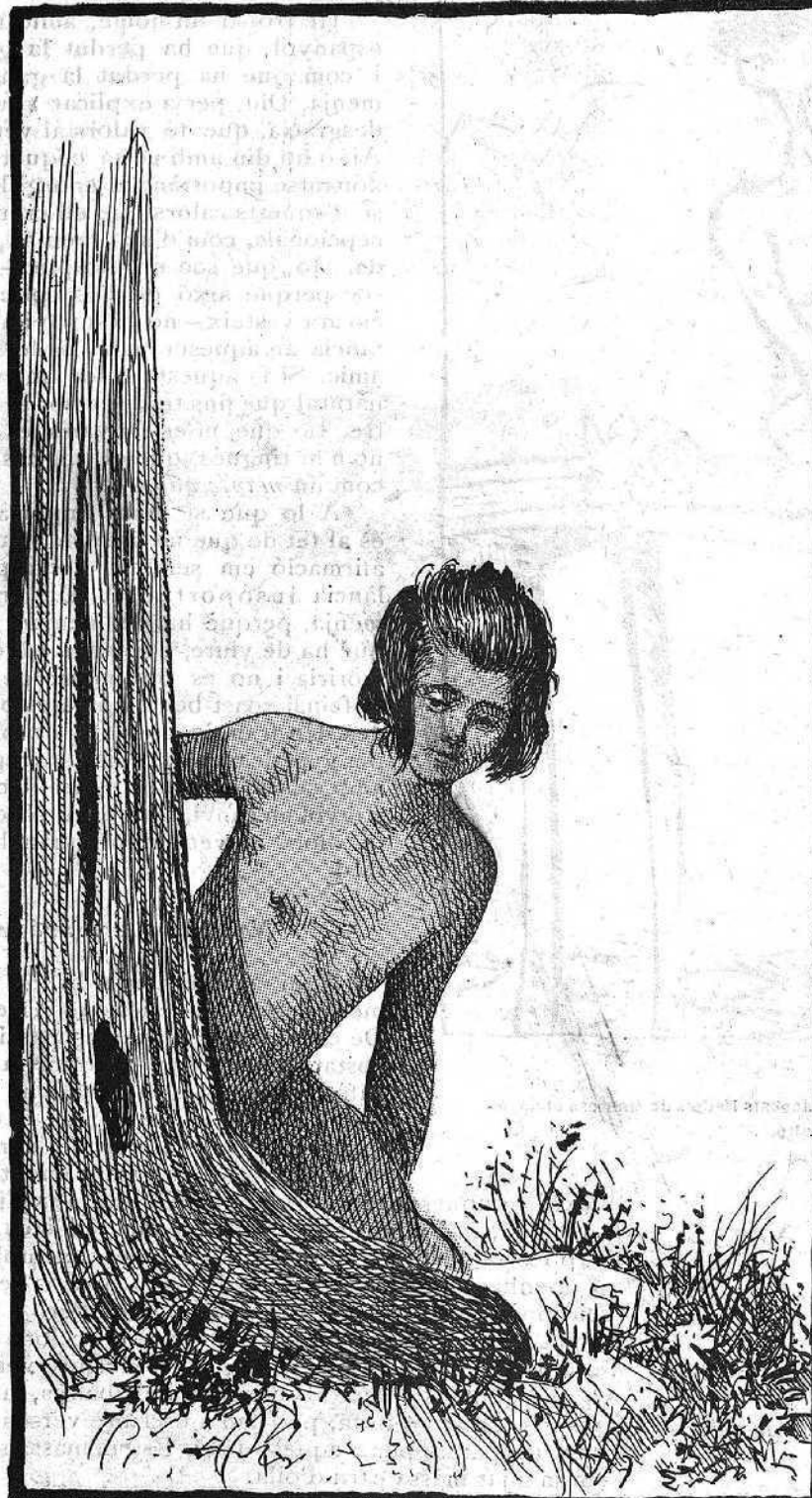
Aleshores la cuinera, sense immutar-se, respongué.

—I pels criats?...

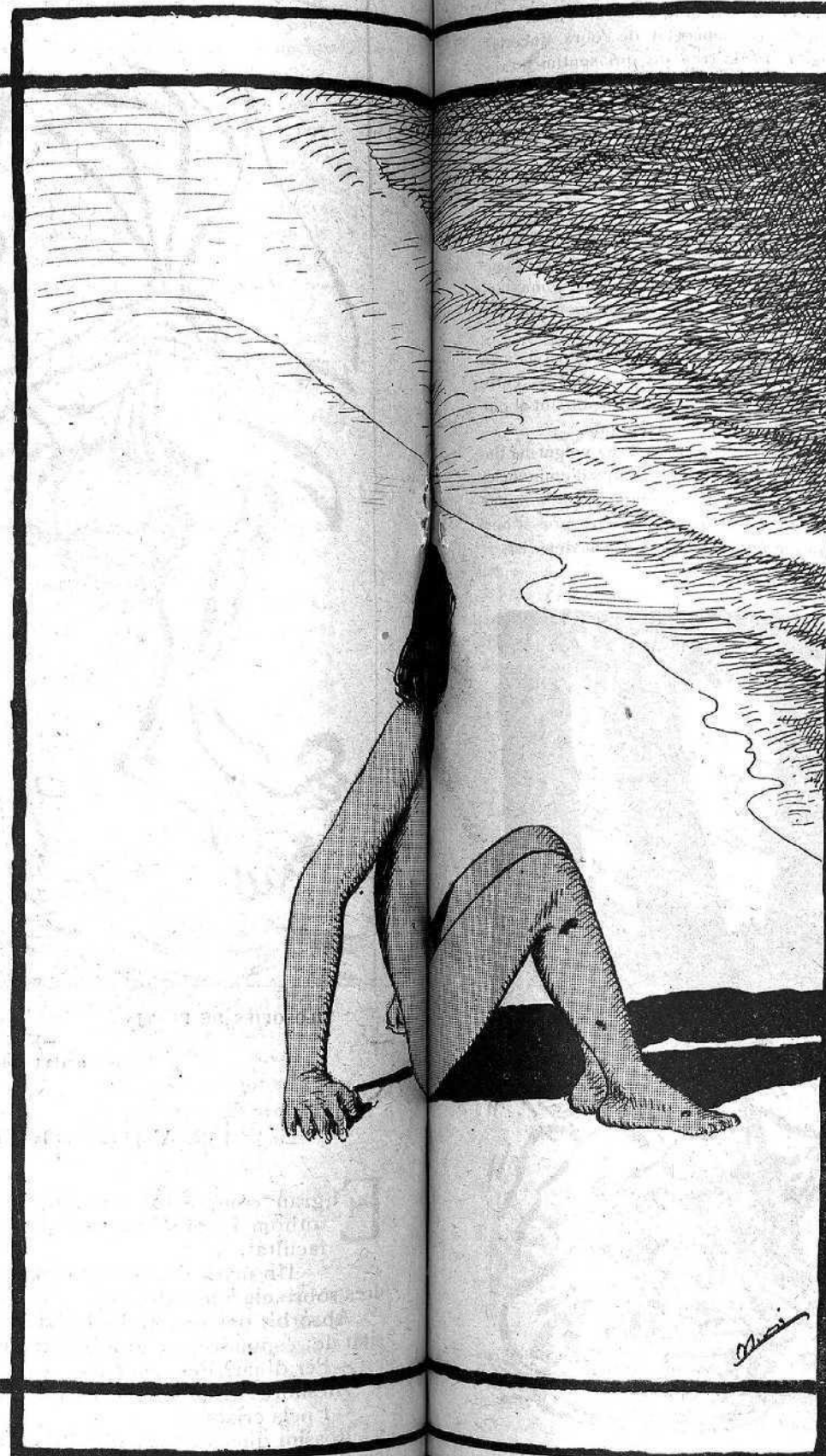
Rossini quedà boca badat i li entregà una gratificació de vint francs.

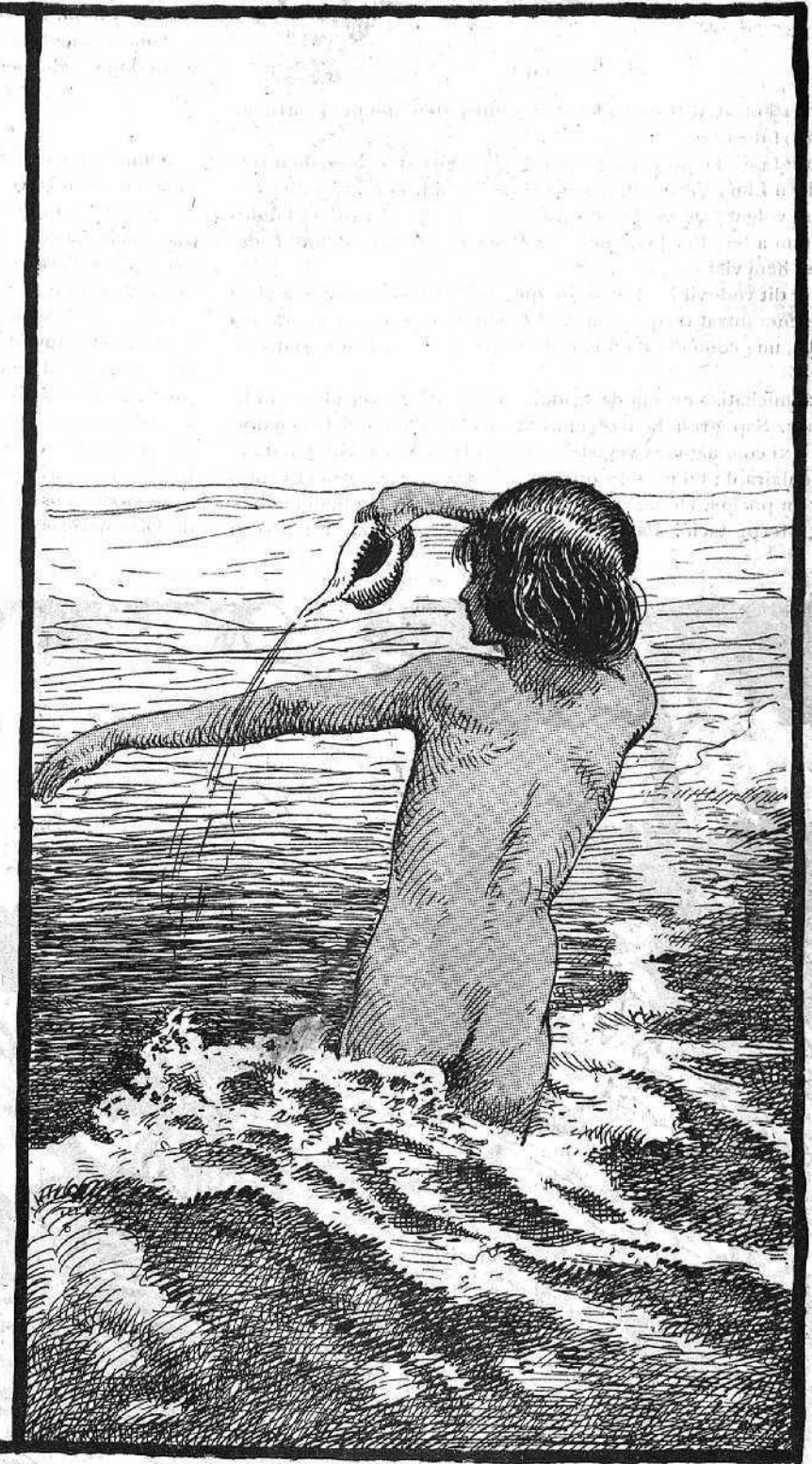
LA JOVENTUT DEL MAR I DE LA DONA

Diuen a muntanya que a l'estiu
tota cuca viu.

De primé el mar mullaré
i amb el sol de torraré.

Una dutxa ben original,
higiènica i natural.

TIVOLI

Haver entrat al teatre a les deu menys deu minuts i sortir-ne a un quart de tres.

Aquesta és la nostra censura a l'estrena del vodevil en tres actes d'En Lluís Verneuil, traducció de l'«Amichatis», *La Poma*.

Hem volgut de la censura precedís a l'elogi perquè és l'única que tenim a fer. Per lo demés, *La Poma* és un dels millors vodevils que hem vist.

Hem dit vodevil i cal fixar-se que no s'ha de pendre amb el sentit generalitzat d'aquest mot. *La Poma* a casa nostra fora una comèdia, una comèdia d'un enredo colossal, molt ben portat i divertit.

L'«Amichatis» en sap de traduir. Però altres vegades s'hi ha lluit més. Sap greu la irregularitat que's nota en el llenguatge, doncs així com algunes vegades arriba a la màxima vulgaritat, altres s'enlaira de tal manera que un hom creu estar veient representar un poema. De les coses lo que val més, és la ponderació.

La interpretació? Parlem-ne de la interpretació. En primer

lloc En Santpere que de rebona veritat és un «as». Dins del gènere és difícil trobar qui l'iguali. Després cal esmentar a la Casals, que encara que se li veu que els vint anys fa temps que els va complir, estigué deliciosa. No menys simpàtica la Visita. Molt bé la Pla, «La Poma», el paper més encertat de l'obra. Encertadíssims En Tormo i l'Arteaga i el «Maitre» de qui sentim no recordar el nom. En Bergés, com sempre.

Una vegada ben calculades les proporcions de *La Poma*, la temporada vodevilesca del «Tivoli» comença esplèndidament.

GOYA

Dimecres es cloqué per vegada darrera, per aquesta temporada, la cortina que separa del públic que tant ha demostrat estimar-los, a la companyia Díaz-Artigas que fa mesos, no recordem d'una manera certa els dies, debutà en aquesta ciutat d'una manera tan modesta, com qui a i entrar a casa d'altre, camina poc a poc per a no fer soroll, per a no molestar.

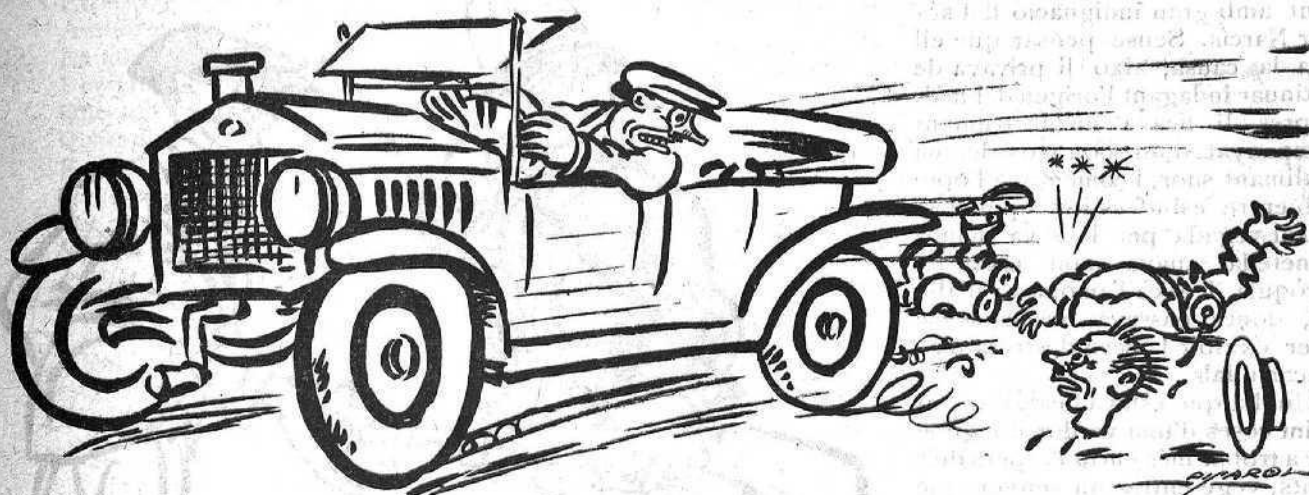
Als pocs dies del debut d'aquesta admirable companyia, que tant encertadament dirigeix el veterà actor Díaz de la Haza, entre els aficionats al teatre hi hagué un astorament semblant al que produeix descobrir un nou astre entre els astrònoms.

Al «Goya» hi havia un tresor. Molt cert. Qui ha volgut ha tingut ocasió de constatar-ho. En els nostres temps d'eminències inútils, de noms posats a la capsalera d'una manera rutilant, modestament, sense cap pretensió, la companyia que respòn al nom de Díaz-Artigas, fa coses que molt temps feia no s'havien vist,

ELS PERSEGUITS DE MANRESA

—Saps lo que't dic?... Que encara m'agrada això! Ens convenia molt una temporadeta al camp.

ENTRE GENT BEN EDUCADA

—Dispensit

—No hi ha de què

I fan coses, coses sempre mereixedores d'elogi, perquè s'han preocupat de formar un conjunt, que és lo que volen les comèdies.

Feia temps que no s'havia donat el cas d'una temporada tan llarga tractant-se d'una companyia forana. Tot havent sigut llarga, no és que el públic els hagi deixat; és que la calor els ha tret. És una senyora que no sent el teatre.

Més que comiat, ha sigut un «a reveure». Nosaltres desitgem de tot cor que sigui aviat.

ELDORADO

«A Dios rogando y con el mazo...» An aquesta casa ho fan així. Que la revista val? Està bé. Que el teatre és ple cada nit? Més bé. Que la Loreto i En Chicote agraden perquè valen molt? Millor encara. Però no cal dormir-se sobre els llorers, que per a dormir és millor bons matalassos.

El públic és poble i els pobles són volubles. Cal tenir-lo content a tot hora. Per això l'empresa que de moment arreconà l'*Himne a l'Exposició* que per a *Barcelona se divierte* va escriure el mestre Alonso, ha volgut que fos cantat pel tenor Emili Vendrell que, no cal dir-ho, ho fa de l'única manera que ell ho pot fer-ho.

I el públic satisfet i el teatre ple i Barcelona vinga divertir-se que és de lo que's tracta.

BARCELONA

Podríem dir-ne temporada selecte de varietats. L'empresa ha tingut l'encert de contractar a la *Troupe Portugalia* que amb la curta actuació al «Goya» no s'havia pogut exhibir prou. No cal dir que el seu èxit s'ha vist confirmat.

El «clou» de la vetllada inaugural i de totes les vetllades que seguiran, era la presentació com a cançonetista de la coneguda tiple Consol Hidalgo.

Es quelcom difícil afegir nous mots d'elogi als molts que se li han tributat durant la seva carrera artística. No obstant, quan es tracta d'una veritable artista, quan es tracta d'una veritable hermosura, i les dues coses ho és i molt la Hidalgo, un hom pot dir que cada vegada creix més la seva admiració per ella.

Si l'art de la Consol Hidalgo era fi i delicat, més fi i delicat és ara. El petit marc del teatre de varietats, li dona més relleu.

Aplaudiments, no en volgueu més. Amb tota sinceritat hi afegim els nostres. Els aimants de la cançoneta estan d'enhorabona.

La xafogor

Quasi tothom la desitja, però quan vé el temps de suar, tothom—sense quasi—la maleeix.

La calor deixa abatut, assedegat i debilita; és una de les vicissituds que no es poden pendre a la fresca.

En canvi, l'home que és molt calurós, ja està fresc.

L'aigua gelada calma l'ardor del cos; sinó que, com més es beu més es sua.

La intel·ligència és més freda al estiu que al hivern.

Al peu del braser o de l'estufa és on es concebeixen les grans idees; les obres de més calor volen fred rigurós per a produir-se.

En el mes de juliol i agost, al peu d'un arbre o dalt del terrat, es té més ganes de jeure que d'escriure.

I com que la calda ensopeix a la literatura, els poemes a l'estiu fan venir són.

PEPET DEL CARRIL

Dentadura natural

En Narcís Braò, era ventrellut i petitó, cara rogenca, bigoti frondós. Suava a raig fet, ço que feia que al costat seu s'hi sentís tuf de vinagreta. Portava una bata de color de cafè amb llet, tota emmascarada de la cendra que plovia del cigar que portava tot el dia a la boca.

Encara que no ho era, feia de dentista des de l'edat de trenta anys i ja en feia prop de vint que es dedicava a arrancar queixals, cosa que feia sempre amb gran delectança. Mirava dintre de la boca del pacient llen-

çant-hi alguna que altra alenada plena de fum, que feia tossir el client amb gran indignació del senyor Narcís. Sense pensar que ell n'era la causa, això li privava de continuar indagant l'origen del mal. Després li ficava un instrument acompanyat d'un bon tros de mà regalimant suor, i començava l'operació entre esbufecs i escupinades.

Tal vegada per la seva manca de netedat anava molt escàs de parròquia i això l'amoinava d'allò més, doncs passava mesos sense poder exhibir la seva destresa d'arrencar ullals.

Un dia que estava beatíficament llegint coses d'una verdor il·legible i per a trobar més curta l'espera dels clients, vegé entrar un senyor que feia poc temps l'havia fet objecte d'una important reparació.

Anava encès de cara, amb aspecte d'enfutismat, i es dirigia cap el senyor Narcís amb aire agressiu.

Aquest, al veure aquella entrada ferèstega, s'havia situat al darrera del silló d'operacions empunyant unes alicates per a defensar-se en cas d'escomesa.

— Ah lladre!!... — començà a bramar l'home de la reparació.

— Però, què li passa, valga'm Déu? — somicà el senyor Braò, un bon tros esverat.

— Que m'ha de passar! Que la dentadura que em vareu fer, no la puc portar de tant mal que'm fa! I encara tingueren la barra de dir que seria com la natural! Estafa! Estafón!

El senyor Narcís Braò contestà amb veu de víctima:

— I encara vol que sigui més semblant a la natural, si fins i tot el fa patir?

MIQUEL D'HERBACH

Una instància

A l'Alcaldia ha arribat d'una faisó misteriosa l'escrit del qual he pogut apropiarme aquesta còpia.

«Excel·lentíssim Senyor
Alcalde de Barcelona:
L'infrascrit Tòfol Colom
Quin pare era de Mallorca,
Fill de Génova, almirall
D'aquella flota espanyola
Que de Palos va sortir,
A Vostra Excel·lència exposa:
Que el magnífic monument

EL DESARME

— Home, per l'amor de Déu! On va amb aquesta arma? Que no ho sap que estem en temps de veda?

Que en forma de palmatòria
Va aixecar-li la Ciutat
Anomenada dels Comtes,
Es troba en tal abandó
Que mirar-lo fa vergonya;
Plé de pols, empastifat,
Voltat de terra negrosa
D'etzevares pestilents
I d'herbotes fastigoses,
Que fa ja aprop de tres anys
Manquen a la plataforma
Aquells magnífics relleus
Que deien eren de bronze
Item, els bells medallons
Amb el retrat dels grans homes
Que em volgueren ajudar,
Amb totes les seves forces
Perquè portés un món nou
Per Isabel la Catòlica;
Que els hi manquen peus i mans
A les estàtues formoses
Símbols bells de les nacions
Que encara l'Espanya formen;
Que està encallat l'ascensor,
Rovellada la corona,
El soterrani inundat
I malmesa tota l'obra;
I això encara no el pitjor,
Sinó que al voltant, hi ajoquen
Els ganduls per pendre el sol
Els trinxes per dormir a l'ombra.
Per els esmentats motius
Que en ridícul tant me posen,
Pel bon nom de la Ciutat

Que va alçar-me aquella joia,
Espero que Vos voldreu
Atendre, com us pertoca
La meua sollicitut.
I evitar les mil ganyotes
Que solen fè els estrangers,
Quan el monument els mostren
En tan deplorable estat.
Deu guardi vostra persona
Per molts anys.—Tòtol Colom,
Mes de juliol, Ultra tomba,
Per la Via sideral
Terra, Hispania, Catalònia
Excel·lentíssim Senyor
Alcalde de Barcelona».

FLOK

Bufada

A un senyor en el tramvia
li prengué el barret el vent
que, caigut a l'altra via,
un imperial descendent
va deixar-lo esmicolat.
Vist lo qual, aquell senyò,
digué gens apesarat:
—Val més el barret que jo.

AGTA

Truc desfet

Un jove estudiant lleidatà, al constatar que'l seu moneder a més d'ésser buit era empenyat, determinà escriure al seu pare; però com que feia pocs dies ja n'havia rebut de la mateixa procedència, no sabia com commoure el caixer per dret natural.

Finalment, s'atreví a fer una altra demanda de fondos, però, prudent, acabava la lletra amb aquests mots:

«Estimat papa: ara que ja he acabat la lletra, tinc vergonya de demanar-te tant sovint diners i perxò desitjo de tot cor que no la rebis».

Al cap de tres dies, el nostre estudiant rebia una contestació vidua de diners i amb aquestes paraules:

«Estimat fill

No t'amoïnis gens ni mica. El cel t'ha escoltat: no he rebut la teua lletra.

El teu pare que t'abraça».

Els bandolers de Manresa no surten. L'un cop diuen que són al plà, altre a la muntanya, però el cas és que els assaltants de la banca no surten.

Tot són rumors. Ens aconsola llegir que si encara no havien sigut capturats suposaven que ho serien d'un moment a l'altre.

EL SOMETENT EN ACCIÓ

—No ha vist pas als atracadors del banc, senyor conill?
—Sí, m'han donat moltes expressions per a vostès.

L'arquitecte suís Alfred Baeschlin té exposats a les «Galeries Antonietti» una colla de projectes de cases barates i camperoles, pintats a l'aquarel·la, que donen ganes de fer-se'n una.

Es veu que En Baeschlin en té fet un estudi acurat de les vivendes foranes per a gent de ciutat quines característiques procura adoptar a la nostra terra, havent-ne ja bastit varies al voltant de Barcelona.

Va celebrar-se una assemblea de Joves Mestres i s'aprovaren unes conclusions.

Creiem és perdre els temps amb un Govern que no vol amoinos i que hi posarà per resposta una conclusió seca.

Legim en *El Progreso*:
«Un alto en la trágica marcha».

Suposem que aquest *alto* devia ésser per buidar butxaques.

El Sol (no el diari):
—Aquí l'«Unic» soc jo. Ara si que ha arribat la meua.

Mentre hi ha hagut cua esperant les cèdules inútils, han anat ajornant el període voluntari.

Ara que els «paganos» minven considerablement, ja pensen recaptar per via d'apremi.

El que no hi ha anat per grat, és senyal de que no li faran anar per força.

Les obres dels diferents Metropolitans que haurà de tenir Barcelona, han entrat de nou en activitat, estan disposades les empreses respectives a donar-hi una bona empena.

Ja voldria que funcionessin, perquè amb la calor que fa, donaria gust passejar-se per sota terra i córrer de l'un cap a l'altre de la ciutat sense por del sol que ens rosteix de viu en viu.

Molt bé la batuda que s'ha donat als venedors que enganyen al públic.

Per a evitar els abusos es tindria de posar un vigilant a cada carrer que es cuidés de passar revista per les tendes de tant en tant.

Seria l'única manera de que no s'estafés, perquè amb les multes es dona peu a que a l'endemà vulguin recuperar l'import.

L'enginyer En Josep Cabestany ha sortit per visitar una infinitat de ciutats estrangeres per pendre patró de les bones urbanitzacions.

No són projectes el que'ns manca. Fets, fets!

Al cap de vint dies d'ésser enterrat l'il·lustre poeta portugués Guerra Junqueiro, el Marquès d'Alcobaça envià un telegrama a l'alcalde de Lisboa.

No vé d'un dia! A la fi i al cap el poeta no se n'ha d'enterar.

La comissió designada per a resoldre el problema de la carn va reunir-se en el Govern.

Encara que els que l'integren poden menjar-se un bifec sempre que volen, esperem que es faran càrrec dels que no el poden pagar a segons quin preu.

Qui li havia de dir an En Maynés que arribaria a ser l'home del dial que aniria tivat per els carrers rumbejant el bastó de l'Alcaldia. Ell que a la «Lliga» era tingut només per un dels joves que menys valia, que fora un personatge encartonat dels més decoratius de la ciutat.

L'Ajuntament es proposa invertir una milionada en subvencions a les empreses que volen bastir grans edificis amb vivendes per a les classes modestes.

Es parla d'un total de vuit o deu mil pisos, els quals reduirien considerablement el problema barceloní de l'habitatge.

Però aquestes subvencions que costaran tants milions seran gastats amb bons fins? Obriu l'ull, barcelonins!

V. Rafart Marí: Sempre ben rebuda i mercès.—Pere Permanyer: Ens sembla que vostè pateix un embaf de poètica.—Jaime Juglà: Molt patriotisme fent versos coixos i poc recomanant la seva publicació amb una lletra en castellà.—Sempre Vell: Comença bé i acaba malament.—Tinet: Aniran les traduccions. Mercès.—P. Arenas: Encara que no sóc encarregat, m'encarrego de dir-li que sortirà a la primera ocasió a *La Campana*. Per L'ESQUELLA cal fer-ho més laconic.—J. G. Roda: Què vol que hi fem, si vostè té desenganys amorosos?—Miquel Ribalta: Ara surten uns pensaments que varen extraviar-se, i ens apremem a dir-li que aniran.—Gispert Trilles: Li falta intuïció literària. Potser ens interessaria més quelcom sobre un tema com aquell article que li varen publicar en *El Dia*.—Marcel Aribau: Vostè té condicions, però no sap les condicions de impremta que manen escriure en una sola cara. Ho arreglarem per a *La Campana*.—Romàntic:

Si de nit i dia
pensa amb la Lulú,
arribarà al vespre
cansat i dejú.—

P. Enagos: Molt bé i mercès.—Serrat: Si ella ja és morta, perquè posa «Sempre viva» enlloc de «Sempre morta»?—Fanalet: Un fanalet així és el que cercava Diógenes.—Tampico: Anirà i vagi enviant.—A. F. Tothom envia pensaments. Es veu que és com una passa. Aprofitarem alguns.—J. M. Gispert (Tàrrasa): Els pensaments no són dolents, però no diuen res de nou. L'article anirà arreglat a *La Campana*.

OBRA NUEVA

Eduardo Zamacois

Edición completísima

Una vida extraordinaria

Novela inédita

Un tomo 8.º

Ptas. 5

Los Aranceles de Aduanas

Añotados y adicionados por *Francisco J. de la Rosa*

Ptas. 25

PIRINEU CATALÀ

GUIA-ITINERARI per CÈSSAR AUGUST TORRAS

Pessetes

Comarca de Camprodon, amb 100 itineraris, 95 fotogravats i un mapa de la comarca	10' .
Garrotxa, amb 108 itineraris, 108 fotogravats i un mapa de la comarca	9' —
Conflent-Vallespir - Muntanyes del Canigó - Alberes, amb 155 itineraris, 131 fotogravats i mapes de les comarques	12' —
Ripollès, amb 92 itineraris, 76 fotogravats i un mapa de la comarca	9' —
Bergadá-Valls altes del Llobregat, amb 162 itineraris, 125 fotogravats i un mapa de la comarca	12' —
Comarca d'Olot - Valls superiors del Fluvià, amb 114 itineraris, 118 fotogravats i un mapa de la comarca	9' —
Val de Ribes-Altes valls del Frèsser, amb 84 itineraris, 72 fotogravats i un mapa de la comarca	9' —
Comarca del Cardener, amb 122 itineraris, 173 fotogravats i un mapa de la comarca	14' —

DICCIONARI

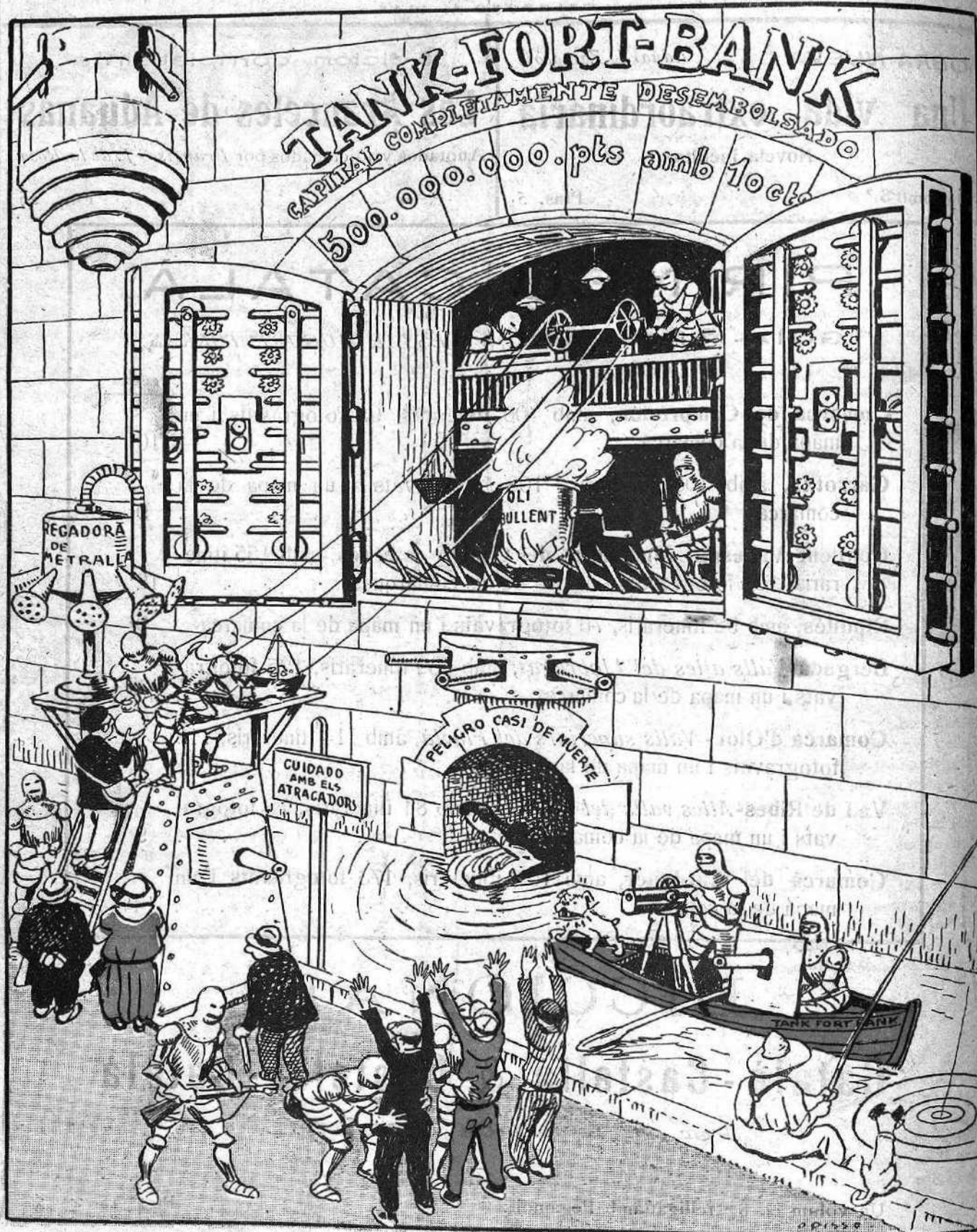
Català - Castellà & Castellà - Català

Per A. ROVIRA I VIRGILI

Un volum en 8.º relligat amb Pegamoit:

Ptes. 15

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de porta. No responem d'extraviats ni no's remet, ademés 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls otorguen rebalxes.

EN PLE SEGLE XX

La defensa d'un banc contra els lladregots